

Trồng Lan Ngọc Điểm Đại Châu *Rhynchostylis gigantea* (Lindley) Ridley

Trước đây, cây *Rhynchostylis gigantea* đã được nói đến trong bài [Ngọc Điểm](#) của tác giả Bùi Xuân Đáng, đăng vào tháng 8 năm 2007. Nhưng gần đây có rất nhiều câu hỏi về nguồn gốc và cách nuôi trồng cây lan này. Chúng tôi xin lược lặt các tư liệu khác để cống hiến các bạn.

Cây lan này mọc suốt từ Miến Điện, Thái Lan, Mã Lai, Lào, Căm Bốt, Việt Nam, Trung Hoa, Borneo và Nam Dương. Tại Việt Nam cây lan *Rhynchostylis gigantea* mọc từ Bắc chí Nam. Những năm về trước, tại Biên Hòa, Xuân Lộc cây Ngọc điểm vốn là giống lan thân thuộc.

Trước năm 1975 ngay tại Saigon vào dịp đầu năm, khách du xuân từ khúc vườn hoa Tao đàn qua đường Duy Tân, công viên Gia long tới đường Nguyễn Bình Khiêm và Thảo Cầm Viên đều thấy mùi hoa Ngọc Điểm ngào ngạt mùi trầm, mùi quế. Ngày nay thành phố mở mang, nhà cửa, xe cộ quá nhiều, khí thải lên cao, những cây lan quý đã biến dần may mắn lắm mới thấy một cây trên ngọn cây sao, cây dầu cao tít bên cạnh những ngôi nhà cao tầng sừng sững. Cây Ngọc Điểm đã bị người ta săn lùng

khắp nơi hoặc nhập cảng từ các nước lân bang cho nên bây giờ chỗ nào cũng có, như một vườn lan ở Bình Dương có tới hàng trăm cây đủ màu sắc.

Rhynchostylis gigantea thường được gọi là Ngọc Điểm Đại Châu (chuối hạt châu) mà người bình dân gọi trại là Tai Trâu hay Đuôi Chồn hay gọi là Lan Me (vì thường mọc trên cây me tại Saigon). Hơn nữa lại nở vào mùa Xuân cho nên có thêm tên gọi là Nghinh Xuân. Cây lan này thường có 5-8 lá dài từ 20-30 cm, rộng 4-7 cm, màu xanh vàng có những sọc trắng và những chấm tím. Cây lớn và khỏe mạnh có thể ra tới 3-4 chùm hoa cong và dài từ 15 đến 30 cm, hoa to chừng 3 cm, màu hồng nhạt có những chấm tím, hương thơm ngát và 2-3 tuần mới tàn. Thịnh thoảng có những giống trắng tuyền hay đỏ thẫm.

Theo Kamemoto và Sagarik (1975) tại Bangkok, Thái Lan có cây Ngọc Điểm với nhiều nhánh đã ra tới 30 chùm hoa. Ngoài ra cây lan ra hoa có nhiều màu đỏ đã lai giống với một cây màu đỏ khác đã tạo ra một giống đỏ tuyền. Những cây lan hoa màu đỏ này, nếu mùa Thu quá nóng, sẽ thành trở thành sắc đỏ có pha lẫn trắng.

CÁCH TRỒNG

- Ánh sáng từ 3000-4000 ánh nến, hay ánh nắng không trực tiếp chiếu vào, nếu để ra ngoài nắng có thể bị cháy lá.
- Cây cần phải để ở chỗ rộng rãi, thật thoáng gió.

- Nhiệt độ vào mùa Hè ban ngày: 85-90°F hay 29-32°C và phải có sự cách biệt tối thiểu giữa ngày và đêm là 15°F hay 10°C, nếu không sẽ không ra hoa.
- Độ ẩm cần thiết từ 70-80%.
- Mùa Hè tưới nước 2-3 lần một ngày nếu trồng trên miếng gỗ. Nếu trồng trong chậu với vỏ cây hay than có thể tưới 2-3 lần một tuần nhưng phải để cho khô rữa giữa 2 lần tưới và không được để rữa cây bị úng nước trong chậu.
- Chỉ bón phân khi thấy bắt đầu mọc lá hay đầu rữa có màu xanh. Bón hàng tuần với ½ hay ¼ thìa cà phê gạt cho 4 lít nước. Phân bón có thể là 30-10-10 cho mùa xuân và mùa hè, đổi sang 10-20-30 vào cuối hè và thu, hoặc có thể dùng 20-20-20 quanh năm.
- **Thời kỳ nghỉ ngơi thường vào mùa Đông và rất quan trọng. Nếu không tôn trọng lan sẽ không ra hoa hoặc sẽ chết.**
- Nhiệt độ mùa Đông ban ngày cần từ 68-73°F hay 20-23°C.
- Nhiệt độ ban đêm không được dưới 60°F hay 16°C.
- Ẩm độ từ 50-60%, nếu quá thấp cần phun nước vào buổi sáng.
- Ngưng tưới nước hoặc tưới rất ít suốt mùa đông và cần phải để khô lá và rữa trước khi trời tối.
- Ngưng bón phân vào thời gian này.

Luôn nhớ lan Ngọc Điểm thường mọc trên cây cao rất thoáng gió cho nên không ưa không khí tù hãm vì thế rữa cây không được ẩm ướt suốt ngày. Lan cũng không ưa bị quấy nhiễu (disturb) hay thay chậu, cho nên cách trồng tốt nhất là cột vào miếng gỗ, miếng ngói hay vỏ cây hay trồng trong rổ (basket) để phơi rữa ra ngoài. Nhưng trồng cách này cần phải có ẩm độ thật cao và mùa hè phải tưới tối thiểu mỗi ngày một lần, nhất là vào những ngày nóng nực hay khô ráo. Nếu trồng trong rổ có thể bỏ thêm các miếng vỏ cây hoặc than cỡ lớn từ 4-5 cm trở lên. Một cách trồng khác là trồng trong chậu đất có nhiều lỗ. Muốn trồng cách này, hãy ngâm cây vào trong nước chừng 1 giờ, khi rữa đã mềm, bỏ vào trong chậu và xoay theo chiều kim đồng hồ hay ngược trở lại, rữa sẽ bám vào chung quanh chậu.

Thông thường Ngọc Điểm nở hoa vào cuối mùa đông hay đầu mùa Xuân và vào dịp Tết Nguyên Đán. Khi thấy lan ra nụ, hãy phun nước hoặc tăng thêm độ ẩm hoặc tưới sơ qua. Muốn lan nở sớm hơn hãy tăng thêm nhiệt độ hay là mang vào trong nhà để dưới ánh đèn, nhưng cần thoáng gió và độ ẩm. Nếu muốn lan chậm nở hãy mang vào chỗ rợp mát, vào phòng lạnh hoặc để nước đá ở gần, nhưng đừng cho vào góc hay để rữa chạm vào.

Tăng giảm nhiệt độ khá khó khăn với những người chơi lan tài tử, nhưng đối với nhà vườn có đủ hệ thống điều hòa nhiệt độ thì việc này chẳng có gì khó.

Hè 08
Kim Lan